

§ 6

Tertialrapport Tertial 1 2017 för arbetsmarknadsnämnden AMN 2016-0316-01.02

Arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att godkänna Tertialrapport 1 per den 5 maj 2017 med prognos för 2017 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att fastställa förvaltningens medverkan i de lokala utvecklingsprogrammen i enlighet med bilaga 2.
3. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att fastställa Handlingsplan mot våldsbejakande extremism i enlighet med bilaga 3.
4. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att begära en ökad omslutning om 15,0 mnkr.
5. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att begära en budgetjustering om 1,0 mnkr för ökade investeringsutgifter.
6. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att justera paragrafen omedelbart.

Ärendet

Kommunfullmäktige har fastställt fyra övergripande inriktningsmål för 2017.

1. Ett Stockholm som håller samman
2. Ett klimatsmart Stockholm
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Till varje inriktningsmål finns ett antal mer specifika mål kopplade. Arbetsmarknadsnämnden har särskilt rapporteringsansvar för följande av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet:

- Stockholm är en världsledande kunskapsregion
- Stockholm är en företagsvänlig stad
- Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva
- I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

Arbetsmarknadsnämnden har i sin verksamhetsplan för 2017 fastställt egna mål. Till målen finns indikatorer som mäter måluppfyllelsen och aktiviteter som bidrar till att målen nås.

I verksamhetsplanen för 2017 har nämnden, med utgångspunkt från mål och uppdrag i stadens budget för 2016, identifierat fem större utvecklingsområden. Dessa är

- Fler till studier och utvecklat studiestöd för dem som behöver det

- Adekvata insatser för unga arbetslösa och unga utanför alla system
- Anställningar i staden genom Stockholmsjobb
- Stärkt arbetsgivarsamverkan både i arbetsmarknadsinsatser och yrkesutbildningar
- Utveckling av egenregi inom vuxenutbildningen

Utöver detta har nämnden i samband med verksamhetsplanen för 2017 beslutat att lägga ett ökat fokus på nyanlända under året. Sammantaget bedömer arbetsmarknadsnämnden i tertiärrapport 1 2017 att målen för 2017 kommer att uppnås. Bedömningen grundar sig i på att majoriteten av indikatorerna prognostiseras att uppnås och att arbetet med aktiviteterna har kommit igång på ett positivt sätt samt att arbetet inom samtliga utvecklingsområden pågår.

Fler till studier och utvecklat studiestöd för dem som behöver det

Under mars 2017 uppmätte vuxenutbildningen det högsta antalet studerande sedan bildandet av arbetsmarknadsnämnden 2010 då mätningarna av antalet studerande startade. Totalt var det 13 777 unika studerande inom vuxenutbildningen varav 11 283 studerade inom gymnasial vuxenutbildning och 2 494 inom grundläggande vuxenutbildning i mars 2017. Även inom sfi har antalet studerande ökat sedan motsvarande period 2016. Totalt studerade 11 800 unika individer inom sfi under perioden januari till mars 2017 vilket motsvarar en ökning om 901 studerande.

Arbetsmarknadsnämnden bedömer att antalet studerande inom vuxenutbildningen kommer att fortsatt öka under 2017 till följd av ett ökat antal nyanlända inom sfi, ett ökat antal unga 20-24 år som studerar inom ramen för den statliga satsningen utbildningskontrakt samt ett eventuellt införande av studiestartsstöd för kortutbildade.

Under 2017 förstärks studieteamet ytterligare vilket kommer att innebära en ökad möjlighet för nämnden att erbjuda studiestöd för dem som behöver det.

Adekvata insatser för unga arbetslösa och unga utanför alla system

Arbetsmarknadsnämndens uppsökande arbete för att nå unga som varken arbetar eller studerar är fortsatt framgångsrikt och 140 unga i åldern 20-29 år har hittills skrivits in vid Jobbtorg Stockholm för insatser. Nämndens verksamheter samverkar med Arbetsförmedlingen, stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden samt socialnämnden i arbetet att nå och erbjuda insatser till unga som står utanför arbetsmarknaden och utbildning. Under våren 2017

påbörjas arbetet med att utöka samverkan med Arbetsförmedlingen inom ramen för Delegationen för Unga till Arbete (DUA) till att även omfatta nyanlända unga.

Arbetsmarknadsnämnden erbjuder unga insatser och aktiviteter genom Jobbtorg Stockholm. För unga som står långt ifrån arbetsmarknaden erbjuder nämnden ungdomsanställning eller arbetslagsanställning inom ramen för Stockholmsjobb. Under hösten 2017 kommer nämnden även erbjuda cirka 50 unga Traineejobb inom vård och omsorg samt kock där anställningen kombineras med studier inom vuxenutbildningen.

Anställningar i staden genom Stockholmsjobb

Målsättningen för arbetsmarknadsnämnden är att cirka 900 Stockholmsjobb kommer att kunna erbjudas under 2017. Under året kommer insatsen Stockholmsjobb att utvecklas för att även omfatta extratjänster som är ett anställningsstöd från Arbetsförmedlingen. Målet är att 280 placeringar med extratjänst ska kunna erbjudas under 2017 varav cirka 50 platser är för nyanlända inom så kallade etableringsjobb. Arbetsmarknadsnämnden bedömer att målet kommer att uppnås och att fler stockholmare kommer att erbjudas Stockholmsjobb än tidigare år vilket är i linje med nämndens och stadens ambition.

Stärkt arbetsgivarsamverkan både i arbetsmarknadsinsatser och yrkesutbildningar

Arbetsmarknadsnämnden har hittills under 2017 tecknat fem partnerskap med olika branschorganisationer. Målsättningen är att totalt åtta partnerskap ska ingås under året. Partnerskapen är ett viktigt led i att stärka samverkan mellan nämndens verksamheter och arbetsgivare. Syftet är att skapa ökade möjligheter för aspiranter och studerande att få arbetslivserfarenhet genom praktik och anställning. Nämnden utvecklar och erbjuder stockholmare arbetsmarknadsinsatser och utbildningar inom bristyrken dels för att öka möjligheten för personer som står långtifrån arbetsmarknaden att etablera sig på arbetsmarknaden och dels möta arbetsgivares behov av efterfrågad kompetens.

Utveckling av egenregi inom vuxenutbildningen

Inom arbetsmarknadsnämndens verksamheter pågår ett utvecklingsarbete inom vuxenutbildningens egenregi där sfi är en del. Utvecklingsarbetet pågår dels inom enheten Åsö Vuxengymnasium och dels inom nämndens sfi-skolor i egenregi. Inom Åsö Vuxengymnasium arbetar verksamheten utifrån den översyn av organisation, ledningsstruktur och utbildningsutbud som genomfördes 2016. Målsättningen är att kunna visa upp goda

exempel som möter elevernas och regionens behov samt att fler ska välja att studera vid skolan. Arbetet med att inrätta ett Vuxencampus fortgår. Arbetet med att staden ska bli ledande inom sfi för personer med kort eller ingen utbildning påbörjades under 2016 och fortsätter under 2017. Både inom komvux och sfi utvecklas det utbildningar som möter både elevernas och arbetsmarknadens behov, till exempel olika yrkesutbildningar inom sfi och lärlingsutbildningar inom bristyrkesområden och kombinationsutbildningar inom ramen för uppdraget "sammanhållet program för kortutbildade".

Ökat fokus på nyanlända

Arbetsmarknadsnämnden arbetar för att utöka samverkan med Arbetsförmedlingen avseende nyanlända inom etableringen. Detta sker dels genom att erbjuda nyanlända extratjänster och etableringsjobb inom ramen för Stockholmsjobb och dels utöka samverkan inom ramen för Delegationen Unga till Arbete (DUA) genom att överenskommelsen även inkluderar nyanlända unga 16-29 år. Inom vuxenutbildningen och sfi pågår ett arbete att utveckla möjligheten för nyanlända att studera kurser inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning parallellt med sfi. Nämnden erbjuder därutöver möjlighet för nyanlända att kombinera studier vid sfi med yrkesutbildning.

Ekonomi

Förvaltningen bedömer att målet om en långsiktigt hållbar ekonomi kommer uppnås helt under året. Sammantaget prognostiserar nämnden ett överskott på 3,0 mnkr för året. Årsprognoserna är dock svårbedömda till följd av flera osäkerhetsfaktorer som ger variationer i deltagarantal i förvaltningens verksamheter. Förändringar i omvärld och lagstiftning ger även en osäkerhet i statsbidragsintäkterna. Vidare finns statliga satsningar, t.ex. ett eventuellt införande av studiestartsstöd, som kan komma att påverka ekonomin under året. Deltagarantalet inom både vuxenutbildningen och sfi är högt och båda verksamheterna prognostiserar en budget i balans. Verksamheten nämnd och gemensam administration prognostiserar ett överskott på 3,0 mnkr till följd av vakanser och senarelagda rekryteringar samt lägre kostnader än reserverade medel för förlikning av en tidigare tvist.

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 4 maj 2017.

Förslag till beslut

Ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S), ledamoten Magnus Runsten m.fl. (MP) samt ledamoten Tina Kratz (V) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordförande Johanna Sjö m.fl. (M), ledamoten Gulan Avcı (L) och ledamoten Johan Fälldin (C) framlade ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen till beslut mot varandra.

Nämnden beslutade utan omröstning enligt ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S), ledamoten Magnus Runsten m.fl. (MP) samt ledamoten Tina Kratz (V) förslag till beslut.

Reservation

Vice ordförande Johanna Sjö m.fl. (M), ledamoten Gulan Avcı (L) och ledamoten Johan Fälldin (C) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag enligt följande

Förslag till beslut:

1. Förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis.
2. Handlingsplan mot våldsbejakande extremism enligt bilaga 3 till tertiärrapporten återremitteras för vidare beredning i enlighet med vad som anförs nedan.
3. Därutöver anförs följande.

Stadsdelsnämnderna i Stockholm behöver se över sina lokala bidrag och säkerställa att inga medel ges till organisationer eller föreningar som inte vilar på demokratins grundvalar. Tertiärrapport 1 för arbetsmarknadsnämnden visar en ekonomi med visst överskott, samtidigt är vi oroliga för de framförda politiska prioriteringar som sker i nämnden och dess konsekvenser framöver.

För en bra uppföljning av mått och nyckeltal måste realistiska, tillförlitliga och uppföljningsbara mål finnas som är relevanta att mäta. "Fler i arbete" måste anses vara ett dåligt mått mot bakgrund av att befolkningstillväxten är mycket hög liksom mot bakgrund av att högkonjunktur råder. Självklart får fler arbete i en sådan omvärld utan att ens arbetsmarknadsnämndens insatser behöver användas. Det är dessutom i de framåtsyftande insatserna, vilka har till uppgift att rusta människor för framtiden, som målen heller inte uppfylls.

I Socialdemokraternas valrörelse var ett av de viktigaste vallöftena den så kallade 90-dagarsgarantin, vilket innebar att alla arbetslösa ungdomar skulle erbjudas jobb, praktik eller utbildning inom tre månader. Dock har reformen visat sig vara verkningslös. Trots

osäkerheten kring reformen fortsätter den rödgrönrosa majoriteten på den inslagna vägen. Med facit i hand visar reformen magra resultat även i Stockholm, då målet om antalet ungdomar som ingår i 90 – dagars garanti inte uppnås. Förvaltningen bedömer exempelvis att man kommer misslyckas med var femte fall. Reformen brister dessutom i flera avseende, det finns en stor risk att företag väljer betalda praktikanter istället för att nyanställa. Den rödgrönrosa majoriteten borde snarare prioritera att skapa bättre förutsättningar för företag att anställa, som exempelvis att göra det billigare att anställa. Då skapas riktiga jobb.

90-dagarsgarantin är dock inte det enda där majoriteten inte lyckas åstadkomma ett gott resultat med sin politik. Trots högkonjunkturen så når man inte målet om andelen aspiranter som ska vara självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm. Den globala högkonjunkturen påverkar nu svensk ekonomi, men om detta ändå inte leder till att dem som har svårast att få ett jobb kommer in på arbetsmarknaden väckas frågan om hur Stockholm ska klara jobben när ekonomin vänder neråt. I en tid av ekonomisk nedgång är det dem med svagast fäste som kommer att pressas ut och om inte fler blir självförsörjande under goda tider så cementeras det utanförskap som redan i dag leder till ett högt mänskligt pris då många ställs utanför samhälle och jobb.

En fråga som framöver kommer att växa i omfång är nyanländas möjligheter att bedriva studier, ta lämpligt arbete och hitta bostad. Det är i grunden naturligt att förvaltningen pekar på att detta ska få en högre prioritet under åren. Men med tanke på att Sveriges arbetsmarknad redan är allvarligt tudelad mellan dem som har ett jobb och dem som står utanför krävs det mycket kraftfullare insatser än vad som presenterats hittills av majoritet, särskilt – vilket beskrivs ovan – med tanke på att de framåtsyftande åtgärder som majoriteten fått på plats har en bristande måluppfyllelse. Det ställer stora krav på staden och förutsätter en tydlig planering och konkreta åtgärder för att nyanlända snabbt ska komma i arbete och kunna etablera sig i det svenska samhället. Dessvärre saknas en tydlig beredskap från majoriteten, vilket riskerar att många nyanlända istället kommer att bli predestinerade till ett utanförskap i Sverige och i Stockholm.

Det är vidare synnerligen alarmerande att sjukfrånvaron inom förvaltningens verksamhetsområde ökar, särskilt mot bakgrund av att medskapandeindex också sviktar. Den är anmärkningsvärt att den ansvariga majoriteten skyller den ökade sjukfrånvaron på att stora och omfattande organisationsförändringar har ägt rum.

Förvaltningens arbete präglas av att förutsättningarna för verksamheten ständigt förändras med nya utmaningar och därför måste även organisationen ständigt prövas och förändras. Personalarbetet måste därmed sikta in sig på att alla medarbetare kan verka i en föränderlig miljö. Terialrapporten konstaterar vidare att "de aktiviteter som är beslutade inom området pågår som planerat". Mot bakgrund av den ökade sjukfrånvaron är det uppenbart att de aktiviteter som förvaltningen hänvisar till inte är tillräckliga för att vända utvecklingen.

I terialrapporten prognosticeras inga avvikelser mot budget i flertalet verksamhetsområden - även om förvaltningen pekar på, att läget är svårbedömt generellt sett med hänsyn till osäkerhetsfaktorer vad gäller deltagarantal i verksamheterna. Statsbidragsintäkterna blir även osäkra då omvärld och lagstiftning är under förändring. Om ett studiestartsstöd införs av regeringen påverkar detta direkt arbetsmarknadsnämndens ekonomi. Prognosen om en budget i balans bygger således på

- att Jobbtorgen klarar av sin budgetminskning på 1 mkr under året och klarar av att rymma ökade kostnader för projekt SUVAS
- att ev. budgetökning behöver ske för fler prestationer inom SFI senare under året då prestationsprognosen fortfarande är mycket osäker
- att vuxenutbildningen, Åsö gymnasium, klarar av att höja elevantalet under året tillräckligt mycket för att undvika att underskott åter upprepas
- att statsbidragsintäkterna överensstämmer med nämndens budgeterade intäktskrav

Allt fler svenska medborgare radikaliserar och många väljer att ansluta sig till våldsbejakande grupperingar. Dessa grupperingar hotar, genom sina destruktiva mönster och värderingar, grundläggande demokratiska principer. För att hejda och vända denna utveckling är det nödvändigt med ett stadsövergripande arbete som ger konkreta verktyg för att motverka radikalisering och deltagande i krigsresor.

För att säkra våra invånares trygghet mot hot från våldsbejakande extremister krävs såväl polisiära som sociala insatser. Alliansen står enade om den utveckling av arbetet mot våldsbejakande extremism vi nu vill se och vilka förbättringar som måste ske för att göra Stockholm till en säkrare stad. Arbetet mot våldsbejakande extremism handlar om att arbeta mot samtliga de hot som Säpo bedömer kan skada demokratin: extremistisk islamism, vit makt-

miljön och den så kallat autonoma vänstern. Stockholms stad står inför stora utmaningar framöver och därför måste vi, tillsammans med berörda parter och relevant sakkunskap, arbeta kunskapsbaserat och med tydliga strukturer och insatser.

Stadens arbete mot våldsbejakande extremism fastställdes av kommunfullmäktige den 16 maj 2016 som riktlinjer till stadens trygghets och säkerhetsprogram. Beslutet var ett resultat av en blocköverskridande överenskommelse. En förutsättning för den blocköverskridande överenskommelsen var att de lokala handlingsplanerna skulle konkretisera arbetet samt att en tidsplan för den fortsatta processen fastslås. Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet uppgav i ett särskilt uttalande i kommunstyrelsen den 4 maj 2016 att ett krav var att en mall för stadsdelsnämnderna skulle tas fram i samarbete med Försvarshögskolan och borde vara fastställd under hösten 2016 samt att de lokala analyserna och handlingsplanerna bör vara klara senast till årsskiftet 2016/2017. Därutöver medel avsätts för att implementera arbetet i budget för 2017.

Det föreliggande förslaget till handlingsplan mot våldsbejakande extremism är ett resultat av den blocköverskridande överenskommelse som kommunfullmäktiges partier (exklusive Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna) kom överens om tidigare under mandatperioden. I beslutet om Stockholms stads strategi mot våldsbejakande extremism ingicks en överenskommelse om att lokala handlingsplaner skulle tas fram i varje stadsdel innan årsskiftet 2016/2017. Vi kan konstatera att det arbetet har försenats och att ett förslag läggs fram för nämnden väsentligt senare än vad som överenskommits centralt.

I arbetet med den lokala planen var ett krav från Alliansen att man skulle dra nytta av den forskning och kunskap som finns på området, bland annat genom ett konkret samarbete med expertis hos instanser som Försvarshögskolan (FHS). Kravet var att nämndernas handlingsplaner inte skulle tas fram var och en för sig utan utifrån en central mall, framtagen i samarbete med FHS och annan relevant expertis på området. Detta har inte skett och det finner vi oacceptabelt. Resultatet blir att stadens arbete för att motarbeta våldsbejakande extremism försenas, blir bristfälligt och inte är koordinerat. Det är inte ett seriöst eller förtroendeingivande sätt att hantera en så viktig fråga för vår stad och våra invånares trygghet.

Handlingsplanen hade vunnit i både konkretion och i innehåll av att ta till sig den forskningsbaserade kunskap som Försvarshögskolan

besitter. När majoriteten nu har valt att inte göra det kan vi inte gå i god för slutresultatet och inte ställa oss bakom den föreslagna handlingsplanen i föreliggande skick. Handlingsplanen behöver arbetas om och arbetet på central nivå i staden behöver professionaliseras och intensifieras.

I det uppkomna läget anser vi således att planen ska omarbetas utifrån direktiv från kommunstyrelsen och underställas Försvarshögskolans expertis innan den åter läggs fram för nämnden. Den lokala handlingsplanen bör även tillställas Polismyndigheten, Kriminalvården, Säpo och andra myndigheter för synpunktsinhämtning innan beslut fattas av nämnden.

Handlingsplanen behöver utvecklas i konkretion för att tydliggöra hur förvaltningen ska öka kompetensen bland sina medarbetare i syfte att upptäcka begynnande radikaliserings hos enskilda individer som kommer i kontakt med socialtjänsten samt hur samarbetet med Polismyndigheten ska se ut.

Arbetet med att granska de organisationer som direkt eller indirekt tar emot finansiellt stöd från staden måste intensifieras. Inga föreningar eller samfund som direkt eller indirekt upplåter en plattform åt extremistiska och våldsbejakande individers budskap ska kunna motta stöd från Stockholms stad. Detsamma gäller att heller inga av stadens lokaler upplåts åt sådana individer eller organisationer. Det fordras en konkret plan för hur arbetet med att säkerställa detta ska implementeras och följas upp.

Som nämnts ovan är en oavvislig förutsättning för ett strategiskt arbete mot extremism att det bedrivs systematiskt och utformas i tätt samarbete med den expertis som finns. Försvarshögskolans forskare behöver vara en integrerad del av Stockholms stads arbete mot våldsbejakande extremism och det behöver ske på central nivå i staden. Det avtal som redan finns med FHS behöver leda till konkreta insatser. När samarbetet med FHS är återupprättat behöver följande åtgärder omedelbart vidtas i arbetet mot extremism:

1. Stadsdelsnämndernas lokala handlingsplaner behöver skyndsamt komma på plats. Handlingsplanerna ska följa en central mall utformad i samarbete med FHS och utgå från lokala förutsättningar och utformas i dialog med polis och säkerhetspolis om hur den specifika situationen i stadsdelen ser ut. Arbetet behöver kontinuerligt avrapporteras, uppdateras och vara mätbart.
2. Parallellt med de lokala handlingsplanerna behövs ett stadsövergripande och gemensamt förhållningssätt med en åtgärdsplan för hur stadens förvaltningar ska agera när

personer med våldsbejakande extrema tendenser identifieras. En stadsövergripande lägesbild behöver årligen presenteras för kommunstyrelsen.

3. Det måste finnas god tillgång till adekvat utbildning och ett kontinuerligt kunskapsstöd till medarbetare inom socialtjänst eller fritidsverksamhet som kommer i kontakt såväl med människor som riskerar att radikaliseras. Därför måste en plan för kompetensutveckling inom dessa frågor upprättas, till exempel genom medverkan i EU-RAN-nätverket. I detta behöver det även klargöras vilket behov det finns att anställa medarbetare med särskild expertis.
4. Ett tätare samarbete mellan myndigheter och samhällsinstitutioner såsom polis, säkerhetspolis, skola och socialtjänst måste ske. För att stärka arbetet och fånga upp potentiella extremister vill vi så långt lagen medger häva sekretessen mellan stadens förvaltningar så att information kan delas när så krävs.
5. Stockholm behöver en plan för vilka insatser som ska erbjudas ungdomar som riskerar att dras in i extremistiska miljöer och deras familjer. Uppsökande arbete bör även bedrivas på nätet för att nå rätt målgrupper.
6. En plan behövs för vilka informationsinsatser som ska riktas till medborgarna, som vart man kan vända sig om man misstänker att någon i ens närhet blir radikaliserad.
7. Stockholms stad behöver bygga upp avhopparverksamheter för radikaliserade som vill lämna den extrema miljön. Det är nödvändigt att en länsöverskridande avhopparverksamhet för våldsbejakande islamistiska extremister inrättas.
8. I arbetet med avradikalisering och för att stävja rekrytering till extrema miljöer behöver civilsamhällesaktörer som Fryshuset involveras. Här har religiöst lärda personer och imamer en viktig roll, något som expertisen visat på.
9. Insatserna för att minska risken för nya dåd fordrar fokus på stadsmiljön. Det behövs trafik hinder som försvårar attacker med fordon. I det arbetet ska trafiknämnden involveras och erfarenheter inhämtas från andra länder. Ansvarsfördelningen mellan staden och polisen behöver tydliggöras när det gäller säkerhetsarrangemang vid särskilda platser och evenemang.
10. Stadsdelsnämnderna i Stockholm behöver se över sina lokala bidrag och säkerställa att inga medel ges till organisationer eller föreningar som inte vilar på demokratins grundvalar.

Särskilt uttalande

Ordförande Emilia Bjuggren m.fl. (S), ledamoten Magnus Runsten m.fl. (MP) och ledamoten Tina Kratz (V) lämnade följande särskilda uttalande.

Stockholm ska vara en trygg stad där vi gemensamt arbetar mot de hot som kan riktas såväl mot enskilda som mot samhället i stort. Extremism som med våldshandlingar vill undergräva det demokratiska samhällets öppenhet måste aktivt bekämpas.

Därför är arbetet mot våldsbejakande extremism centralt och en viktig uppgift för alla stadens verksamheter. Det är glädjande att Stockholm har kunnat fatta beslut om en strategi mot våldsbejakande extremism i bred enighet mellan sju partier i kommunfullmäktige. En del av denna överenskommelse innebär att alla nämnder och styrelser ska arbeta fram lokala handlingsplaner. Föreliggande förslag är det förslag som förvaltningen arbetat fram utifrån den centrala strategin. Det är en bra grund att utgå från men vi anser att detta arbete bara är i inledningsskedet.

Det finns anledning att återkommande behandla frågan för att i vår verksamhet fortsätta utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism. Vi ser därför detta program som en bra utgångspunkt men avser att utifrån de synpunkter som kommit fram i nämndbehandlingen samt utifrån erfarenheter från stadens verksamheter och det civila samhället utveckla handlingsplanen när behov föreligger.

Ersättaryttrande

Ersättaren Rojan Karakaya (Fi) lämnade följande ersättaryttrande.

Stockholm ska vara en trygg stad där vi gemensamt arbetar mot de hot som kan riktas såväl mot enskilda som mot samhället i stort. Extremism som med våldshandlingar vill undergräva det demokratiska samhällets öppenhet måste aktivt bekämpas.

Därför är arbetet mot våldsbejakande extremism centralt och en viktig uppgift för alla stadens verksamheter. Det är glädjande att Stockholm har kunnat fatta beslut om en strategi mot våldsbejakande extremism i bred enighet mellan sju partier i kommunfullmäktige. En del av denna överenskommelse innebär att alla nämnder och styrelser ska arbeta fram lokala handlingsplaner. Föreliggande förslag är det förslag som förvaltningen arbetat fram utifrån den centrala strategin. Det är en bra grund att utgå från men vi anser att detta arbete bara är i inledningsskedet.

Det finns anledning att återkommande behandla frågan för att i vår verksamhet fortsätta utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism. Vi ser därför detta program som en bra utgångspunkt men avser att utifrån de synpunkter som kommit fram i

nämndbehandlingen samt utifrån erfarenheter från stadens verksamheter och det civila samhället utveckla handlingsplanen när behov föreligger.

Ersättaryttrande

Ersättaren Ofelia Namazova (KD) lämnade följande ersättaryttrande.

Stadsdelsnämnderna i Stockholm behöver se över sina lokala bidrag och säkerställa att inga medel ges till organisationer eller föreningar som inte vilar på demokratins grundvalar. Tertiärrapport 1 för arbetsmarknadsnämnden visar en ekonomi med visst överskott, samtidigt är vi oroliga för de framförda politiska prioriteringar som sker i nämnden och dess konsekvenser framöver.

För en bra uppföljning av mått och nyckeltal måste realistiska, tillförlitliga och uppföljningsbara mål finnas som är relevanta att mäta. "Fler i arbete" måste anses vara ett dåligt mått mot bakgrund av att befolkningstillväxten är mycket hög liksom mot bakgrund av att högkonjunktur råder. Självklart får fler arbete i en sådan omvärld utan att ens arbetsmarknadsnämndens insatser behöver användas. Det är dessutom i de framåtsyftande insatserna, vilka har till uppgift att rusta människor för framtiden, som målen heller inte uppfylls.

I Socialdemokraternas valrörelse var ett av de viktigaste vallöftena den så kallade 90-dagarsgarantin, vilket innebar att alla arbetslösa ungdomar skulle erbjudas jobb, praktik eller utbildning inom tre månader. Dock har reformen visat sig vara verkningslös. Trots osäkerheten kring reformen fortsätter den rödgrönrosa majoriteten på den inslagna vägen. Med facit i hand visar reformen magra resultat även i Stockholm, då målet om antalet ungdomar som ingår i 90 – dagars garanti inte uppnås. Förvaltningen bedömer exempelvis att man kommer misslyckas med var femte fall. Reformen brister dessutom i flera avseende, det finns en stor risk att företag väljer betalda praktikanter istället för att nyanställa. Den rödgrönrosa majoriteten borde snarare prioritera att skapa bättre förutsättningar för företag att anställa, som exempelvis att göra det billigare att anställa. Då skapas riktiga jobb.

90-dagarsgarantin är dock inte det enda där majoriteten inte lyckas åstadkomma ett gott resultat med sin politik. Trots högkonjunkturen så når man inte målet om andelen aspiranter som ska vara självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm. Den globala högkonjunkturen påverkar nu svensk ekonomi, men om detta ändå inte leder till att dem som har svårast att få ett jobb

kommer in på arbetsmarknaden väckas frågan om hur Stockholm ska klara jobben när ekonomin vänder neråt. I en tid av ekonomisk nedgång är det dem med svagast fäste som kommer att pressas ut och om inte fler blir självförsörjande under goda tider så cementeras det utanförskap som redan i dag leder till ett högt mänskligt pris då många ställs utanför samhälle och jobb.

En fråga som framöver kommer att växa i omfång är nyanländas möjligheter att bedriva studier, ta lämpligt arbete och hitta bostad. Det är i grunden naturligt att förvaltningen pekar på att detta ska få en högre prioritet under åren. Men med tanke på att Sveriges arbetsmarknad redan är allvarligt tudelad mellan dem som har ett jobb och dem som står utanför krävs det mycket kraftfullare insatser än vad som presenterats hittills av majoriteten, särskilt – vilket beskrivs ovan – med tanke på att de framåtsyftande åtgärder som majoriteten fått på plats har en bristande målluppfyllelse. Det ställer stora krav på staden och förutsätter en tydlig planering och konkreta åtgärder för att nyanlända snabbt ska komma i arbete och kunna etablera sig i det svenska samhället. Dessvärre saknas en tydlig beredskap från majoriteten, vilket riskerar att många nyanlända istället kommer att bli predestinerade till ett utanförskap i Sverige och i Stockholm.

Det är vidare synnerligen alarmerande att sjukfrånvaron inom förvaltningens verksamhetsområde ökar, särskilt mot bakgrund av att medskapandeindex också sviktar. Den är anmärkningsvärt att den ansvariga majoriteten skyller den ökade sjukfrånvaron på att stora och omfattande organisationsförändringar har ägt rum. Förvaltningens arbete präglas av att förutsättningarna för verksamheten ständigt förändras med nya utmaningar och därför måste även organisationen ständigt prövas och förändras. Personalarbetet måste därmed sikta in sig på att alla medarbetare kan verka i en föränderlig miljö. Terialrapporten konstaterar vidare att "de aktiviteter som är beslutade inom området pågår som planerat". Mot bakgrund av den ökade sjukfrånvaron är det uppenbart att de aktiviteter som förvaltningen hänvisar till inte är tillräckliga för att vända utvecklingen.

I terialrapporten prognosticeras inga avvikelser mot budget i flertalet verksamhetsområden - även om förvaltningen pekar på, att läget är svårbedömt generellt sett med hänsyn till osäkerhetsfaktorer vad gäller deltagarantal i verksamheterna. Statsbidragsintäkterna blir även osäkra då omvärld och lagstiftning är under förändring. Om ett studiestartsstöd införs av regeringen påverkar detta direkt

arbetsmarknadsnämndens ekonomi. Prognosen om en budget i balans bygger således på

- att Jobbtorgen klarar av sin budgetminskning på 1 mkr under året och klarar av att rymma ökade kostnader för projekt SUVAS
- att ev. budgetökning behöver ske för fler prestationer inom SFI senare under året då prestationsprognosen fortfarande är mycket osäker
- att vuxenutbildningen, Åsö gymnasium, klarar av att höja elevantalet under året tillräckligt mycket för att undvika att underskott åter upprepas
- att statsbidragsintäkterna överensstämmer med nämndens budgeterade intäktskrav

Allt fler svenska medborgare radikaliseras och många väljer att ansluta sig till våldsbejakande grupperingar. Dessa grupperingar hotar, genom sina destruktiva mönster och värderingar, grundläggande demokratiska principer. För att hejda och vända denna utveckling är det nödvändigt med ett stadsövergripande arbete som ger konkreta verktyg för att motverka radikalisering och deltagande i krigsresor.

För att säkra våra invånares trygghet mot hot från våldsbejakande extremister krävs såväl polisiära som sociala insatser. Alliansen står enade om den utveckling av arbetet mot våldsbejakande extremism vi nu vill se och vilka förbättringar som måste ske för att göra Stockholm till en säkrare stad. Arbetet mot våldsbejakande extremism handlar om att arbeta mot samtliga de hot som Säpo bedömer kan skada demokratin: extremistisk islamism, vit maktmiljön och den så kallat autonoma vänstern. Stockholms stad står inför stora utmaningar framöver och därför måste vi, tillsammans med berörda parter och relevant sakkunskap, arbeta kunskapsbaserat och med tydliga strukturer och insatser.

Stadens arbete mot våldsbejakande extremism fastställdes av kommunfullmäktige den 16 maj 2016 som riktlinjer till stadens trygghets och säkerhetsprogram. Beslutet var ett resultat av en blocköverskridande överenskommelse. En förutsättning för den blocköverskridande överenskommelsen var att de lokala handlingsplanerna skulle konkretisera arbetet samt att en tidsplan för den fortsatta processen fastslås. Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet uppgav i ett särskilt uttalande i kommunstyrelsen den 4 maj 2016 att ett krav var att en mall för stadsdelsnämnderna skulle tas fram i samarbete med Försvarshögskolan och borde vara fastställd under hösten 2016 samt att de lokala analyserna och

handlingsplanerna bör vara klara senast till årsskiftet 2016/2017. Därutöver medel avsätts för att implementera arbetet i budget för 2017.

Det föreliggande förslaget till handlingsplan mot våldsbejakande extremism är ett resultat av den blocköverskridande överenskommelse som kommunfullmäktiges partier (exklusive Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna) kom överens om tidigare under mandatperioden. I beslutet om Stockholms stads strategi mot våldsbejakande extremism ingicks en överenskommelse om att lokala handlingsplaner skulle tas fram i varje stadsdel innan årsskiftet 2016/2017. Vi kan konstatera att det arbetet har försenats och att ett förslag läggs fram för nämnden väsentligt senare än vad som överenskommits centralt.

I arbetet med den lokala planen var ett krav från Alliansen att man skulle dra nytta av den forskning och kunskap som finns på området, bland annat genom ett konkret samarbete med expertis hos instanser som Försvarshögskolan (FHS). Kravet var att nämndernas handlingsplaner inte skulle tas fram var och en för sig utan utifrån en central mall, framtagen i samarbete med FHS och annan relevant expertis på området. Detta har inte skett och det finner vi oacceptabelt. Resultatet blir att stadens arbete för att motarbeta våldsbejakande extremism försenas, blir bristfälligt och inte är koordinerat. Det är inte ett seriöst eller förtroendeingivande sätt att hantera en så viktig fråga för vår stad och våra invånares trygghet.

Handlingsplanen hade vunnit i både konkretion och i innehåll av att ta till sig den forskningsbaserade kunskap som Försvarshögskolan besitter. När majoriteten nu har valt att inte göra det kan vi inte gå i god för slutresultatet och inte ställa oss bakom den föreslagna handlingsplanen i föreliggande skick. Handlingsplanen behöver arbetas om och arbetet på central nivå i staden behöver professionaliseras och intensifieras.

I det uppkomna läget anser vi således att planen ska omarbetas utifrån direktiv från kommunstyrelsen och underställas Försvarshögskolans expertis innan den åter läggs fram för nämnden. Den lokala handlingsplanen bör även tillställas Polismyndigheten, Kriminalvården, Säpo och andra myndigheter för synpunktsinhämtning innan beslut fattas av nämnden.

Handlingsplanen behöver utvecklas i konkretion för att tydliggöra hur förvaltningen ska öka kompetensen bland sina medarbetare i syfte att upptäcka begynnande radikaliserings hos enskilda individer

som kommer i kontakt med socialtjänsten samt hur samarbetet med Polismyndigheten ska se ut.

Arbetet med att granska de organisationer som direkt eller indirekt tar emot finansiellt stöd från staden måste intensifieras. Inga föreningar eller samfund som direkt eller indirekt upplåter en plattform åt extremistiska och våldsbejakande individers budskap ska kunna motta stöd från Stockholms stad. Detsamma gäller att heller inga av stadens lokaler upplåts åt sådana individer eller organisationer. Det fordras en konkret plan för hur arbetet med att säkerställa detta ska implementeras och följas upp.

Som nämnts ovan är en oavvislig förutsättning för ett strategiskt arbete mot extremism att det bedrivs systematiskt och utformas i tätt samarbete med den expertis som finns. Försvårshögskolans forskare behöver vara en integrerad del av Stockholms stads arbete mot våldsbejakande extremism och det behöver ske på central nivå i staden. Det avtal som redan finns med FHS behöver leda till konkreta insatser. När samarbetet med FHS är återupprättat behöver följande åtgärder omedelbart vidtas i arbetet mot extremism:

1. Stadsdelsnämndernas lokala handlingsplaner behöver skyndsamt komma på plats. Handlingsplanerna ska följa en central mall utformad i samarbete med FHS och utgå från lokala förutsättningar och utformas i dialog med polis och säkerhetspolis om hur den specifika situationen i stadsdelen ser ut. Arbetet behöver kontinuerligt avrapporteras, uppdateras och vara mätbart.
2. Parallellt med de lokala handlingsplanerna behövs ett stadsövergripande och gemensamt förhållningssätt med en åtgärdsplan för hur stadens förvaltningar ska agera när personer med våldsbejakande extrema tendenser identifieras. En stadsövergripande lägesbild behöver årligen presenteras för kommunstyrelsen.
3. Det måste finnas god tillgång till adekvat utbildning och ett kontinuerligt kunskapsstöd till medarbetare inom socialtjänst eller fritidsverksamhet som kommer i kontakt såväl med människor som riskerar att radikaliseras. Därför måste en plan för kompetensutveckling inom dessa frågor upprättas, till exempel genom medverkan i EU-RAN-nätverket. I detta behöver det även klargöras vilket behov det finns att anställa medarbetare med särskild expertis.
4. Ett tätare samarbete mellan myndigheter och samhällsinstitutioner såsom polis, säkerhetspolis, skola och socialtjänst måste ske. För att stärka arbetet och fånga upp potentiella extremister vill vi så långt lagen medger häva sekretessen mellan stadens förvaltningar så att information kan delas när så krävs.

5. Stockholm behöver en plan för vilka insatser som ska erbjudas ungdomar som riskerar att dras in i extremistiska miljöer och deras familjer. Uppsökande arbete bör även bedrivas på nätet för att nå rätt målgrupper.
6. En plan behövs för vilka informationsinsatser som ska riktas till medborgarna, som vart man kan vända sig om man misstänker att någon i ens närhet blir radikaliserad.
7. Stockholms stad behöver bygga upp avhopparverksamheter för radikaliserade som vill lämna den extrema miljön. Det är nödvändigt att en länsöverskridande avhopparverksamhet för våldsbejakande islamistiska extremister inrättas.
8. I arbetet med avradikalisering och för att stävja rekrytering till extrema miljöer behöver civilsamhällesaktörer som Fryshuset involveras. Här har religiöst lärda personer och imamer en viktig roll, något som expertisen visat på.
9. Insatserna för att minska risken för nya dåd fordrar fokus på stadsmiljön. Det behövs trafik hinder som försvårar attacker med fordon. I det arbetet ska trafiknämnden involveras och erfarenheter inhämtas från andra länder. Ansvarsfördelningen mellan staden och polisen behöver tydliggöras när det gäller säkerhetsarrangemang vid särskilda platser och evenemang.
10. Stadsdelsnämnderna i Stockholm behöver se över sina lokala bidrag och säkerställa att inga medel ges till organisationer eller föreningar som inte vilar på demokratins grundvalar.